

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Opinio Scoti. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

dictionem absque dubio infinita potentia sub se debet complecti. Recte igitur ex infinitate potentie Dei ratio omnipotentiae deducitur.

Verum enim vero, cum potentia dicatur relate ad ea, quae potest, & ideo omnipotentia vocetur, quia potest omnia; videndum est, quae sint illa omnia, respectu quorum dicitur omnipotentia, an sint possibilis, quae secundum se possibilis sunt, aut quae ab alia potentia fieri possunt, aut denique sint possibilis fieri ab ipsa potentia Dei.

CAPVT II.

Quid senserit Gabriel & Scotus.

Gabriel in 1. d. 43. q. 2. docet potentiam Dei vocari omnipotentiam, quia potest omnia possibilis. Vocat autem possibilis, non quia ex se antiquam referantur ad ipsam omnipotentiam possibilis sunt, sed quatenus cum ea coparantur. Nam possibile dicitur, quod a potentia fieri potest. Opponet enim esse simul potentia, & possibile, prout est possibile: eo quod mutuo inter se referantur. Censet autem, nullum esse absurdum, si omnipotentia per possibile, & possibile per omnipotentiam definiatur, atque in eorum definitionibus circulus fiat: neque enim circulus inutilis est, cum unum relatum per aliud, & contra definitur: veluti cum pater dicitur, qui habet filium, & filius, qui habet patrem.

Hunc modum definiendi, & explicandi omnipotentiam refellit S. Thom. in hoc art. quia hoc modo committitur vitium in definitione omnipotentiae, quod circulum appellatur. Perinde enim est dicere Deus est omnipotens, quia potest omnia possibilis, ac si diceretur, quia potest facere omnia quae potest facere, vel quia potest facere omnia, quae ab eo fieri possunt: id quod iure optimo S. Doctor putat absurdum.

Potest deinde ex doctrina Arist. Metaphor. cap. 17. impugnari, ostendens enim, quo pacto quaedam dicuntur referri ad aliud, quia alia prius ad ipsa referuntur a quibus denominationem accipiunt; ita inquit, Mensurabile, scibile, & intelligibile, eo quod aliud ad illud dicitur: hoc est, ideo hoc omnia relate dicuntur ad aliud, quia prius ad ea alia dicuntur. Subdit rationem his verbis: Nam intelligibile significat, quod eius est intellectus: non est autem intellectus ad illud, cuius intellectus est, idem enim profecto his dictum esset: quasi dicitur ideo vocatur aliquid intelligibile, quia circa illud versari potest intellectus: intellectus autem non refertur ad intelligibile, ut intelligibile quia dicitur etiam referri ad id, cuius est intellectus, & sic idem bis diceretur: hoc est fieret repetitio inutilis, cum definitum in definitione ipsa repeteretur.

Nonnulli sic exponunt, non est intellectus ad ad subiectum, cuius est, quia idem bis diceretur, hoc est, referretur, & ad obiectum, & ad subiectum. Interpretatio tamen haec non quadrat contextui; nam ibi probat Arist. quomodo intelligibile ex eo dicatur ad intellectum quia intellectus prius ad ipsum referri dicitur. Probat autem intellectum prius referri ad obiectum, quam obiectum sit intelligibile, quia si ad intelligibile referretur cum intelligibile sic definitur, Cuius est intellectus, referri diceretur intellectus; & id cuius est intellectus & ita fieret nugatoria quaedam repetitio: ergo id, cuius est intellectus non est subiectum, sed obiectum sub denominatione intelligibilis.

Prosequitur idem alio exemplo hoc modo.

Similiter & visus, cuiusdam est visus non cuius est visus (ut si verum est hoc dicere) sed ad colorem, vel ad aliquid aliud tale: ille vero modo idem bis diceretur, quod visus est, cuius est visus. Hoc est, visus, non dicitur referri ad id cuius est visus, nempe ad visibile, sic enim definitur visibile, sicut intelligibile. Quare illis verbis, Cuius est visus, non intelligit Arist. subiectum visus, ut falso interpretantur Commentator & Alexander Aphrodisaeus: quorsam enim disputans de his relatiuis, diceret non referri ad obiectum, & subiectum, quia idem bis, hoc est, ad duo referretur? hoc enim non esset absurdum, neque aliquid ad rem facere videretur: sed intelligit Arist. illis verbis obiectum sub denominatione visibilis, & ita ait, Visus dicitur ad aliquid, non ad id, cuius est visus (hoc est, non ad visibile ut visibile, sic enim idem bis diceretur per repetitionem eiusdem definiti in definitione, ut explicatum est) Sed ad colorem, vel quid aliud. Addit, Vel quid aliud, ut lucem etiam comprehendat, & in probet, visibile, & intelligibile dici ad visum, aut ad intellectum, quia visus, & intellectus referuntur ad res, quae denominationes visibilis, aut intelligibilis accipiunt. Adiecit autem per parenthesis, (& si verum est hoc dicere) quia vere dicimus, visus est ad visibile, eo quod est ad colorem, qui dicitur visibilis. Sed non recte per visibile definitur, neque ad illud, prout visibile, referretur propter rationem assignatam.

Ex hac doctrina Arist. recte colligitur, potentiam Dei non referri ad possibile sub hac denominatione, sed ad aliquid prius, primum quia (ut ait Arist.) idem bis diceretur: id quod etiam notauit S. Th. in hoc art. perinde enim esset dicere, omnipotentia est, quae potest omnia possibilis, ac si diceretur, potest omnia, quae possunt fieri ab ipsa omnipotentia. Possibile enim sub hac denominatione relatiua, ita appellatur, quia ab aliqua potentia fieri potest. Manifestum autem est omnipotentiam non esse definiendam per possibile fieri ab alia potentia creata: ergo per possibile fieri a se ipsa: in qua de finitione committeretur repetitio illa nugatoria, quam diximus.

Præterea idem probatur ratione Aristotelis. Nam si possibile sub hac denominatione ideo dicitur, quia illius est potentia, sicut visibile, quia illius est visus; & intelligibile, quia eius est intellectus: ergo prius potentia dicitur ad suum obiectum, sicut visus, & intellectus ad suum, quam obiectum denominationem habeat a potentia: quare potentia non dicitur ex habitu ad possibile sub hac denominatione, sicut nec visus ex ordine ad visibile, sed ad aliquid prius. Ut n. ostendimus infra disp. 159. cap. 6. hoc genus relationum, quae dicuntur non mutua, referuntur ad terminum absolutum, priusquam terminus denominationem relatiuam consequatur, ut visibilis, intelligibilis, & possibilis. An vero idem asserendum, sit de relatiuis mutuis, nempe nunquam ad terminum relatum, prout relatum, referri, sed ad absolutum, quia alias esset negatoria repetitio, ibidem etiam dicemus.

CAPVT III.

Opinio Scoti.

Scotus in 1. d. 43. q. vnic. docet, potentiam Dei simpliciter considerari posse: primum, ut est in se absoluta, quia re ipsa non referretur ad creaturas, ut c. 6. dicemus: atque hoc modo non est omnipotentia

Cur etiam visus non dicitur ad id cuius est visus.

Componit Aphrod.

Non esse absurdum, visus referri simul ad obiectum & subiectum.

Visus dicitur esse ad visibile quia est ad colorem.

Impugnatur tertia ratio.

Scotus.

Prima consideratio potestatis.

2 Consideratio.

80

Non negat Scotus reduci possibilem à potentia Dei.

9 Defenditur Scotus à falsa explicat. sua sententia.

Impugnatur Scotus vera ratione.

Res ideo cognoscuntur, quia sunt.

potentia per respectum ad creaturas possibles, vnde cunq; illæ dicantur possibles. Deinde potentia Dei concipitur à nobis relate ad id, quod potest: & hoc pacto inquit, dici omnipotentiam respectu creaturarum possibilem. Sed non incidit in circulum illum superius impugnatum; quia censet, creaturas, ad quas dicitur referri omnipotentiam, esse possibles non ab ipsa potentia Dei, sed ab intellectu quatenus illas cognoscit, & subesse quodam diminuto producit. Hanc enim notitiam putat in Deo priorem esse nostro modo intelligendi, imo etiam natura sua, quam potentiam, cū inter attributa omnia distinctionem ex natura rei constituat: ex eius enim sententia, vt vidimus disp. 103. cap. 3. omnipotentia Dei est eius voluntas, quam præcedit scientia. Idemque docere posset, etiam si existimaret intellectum quoque ad potentiam pertinere, sicut voluntatem: quia solum practica notitia cum voluntate esset potentia: res autem habent esse possibles in eius sententia ex scientia Dei speculatiua, quæ etiam prior est, quam practica. Sed pro maiori huius sententiæ declaratione nota, Scotum non negare denominationem possibilem, quæ rebus ipsis tribuitur, provenire ex ipsa potentia Dei, quatenus ad res ipsa dicitur referri: sed cum ait res esse possibles ab intellectu diuino cognoscente, non à potestata, intelligit possibile (vt aiunt) pro materiali, & fundamentaliter, non formaliter, hoc est ab intellectu diuino res habere, quod subsunt diuinæ omnipotentis, & possunt esse, atque vt ab ea denominationem possibilem accipiuntur.

Verum hæc sententia multis visa est temeraria, quod concedat res omnes vi intellectus diuini habere illud esse diminutum ab æterno, id est aliquā existentiam. Frustra tamen in hunc sensum, quem nunquam Scotus somniauit ipsum impugnant, vt notauimus supra disp. 70. c. 2. quoniam ipse non putauit illud esse diminutum produci ab æterno productione aliqua reali, quæ aliquo esse existentia terminaretur: sed appellauit esse diminutum illud esse obiectiuum rerum, quod habent in intellectu vt ipsius intellectus: hæc enim sunt presentia intellectui, non solum quæ absentia sunt, verum etiam quæ non existunt. Nullus autem negabit, res omnes possibles intellectui diuino esse obiectiue presentes vi solius intellectus, ac si re ipsa productæ essent: ergo neque negabit, eas habere aliquod esse diminutum per intellectum: nam quo pacto illud esse vocaret Scotus diminutum, si esset verum esse existentia: & re ipsa extra causas?

Nihilominus alia ratione hæc opinio Scoti, quod ad presentem attinet controuersiam, mihi non probatur: quia sicut res non dicuntur fore, aut esse talis natura, quia cognoscuntur à Deo quin potius ideo sciuntur futura, aut talis esse natura; quia sunt futura, & talis natura: sic etiam res non sunt possibles, quia cognoscuntur, sed ideo cognoscuntur, quia sunt possibles: hoc est, ideo cognoscuntur posse esse, & nullam implicare contradictionem, qui reuera possunt esse. Quemadmodum non ideo esse mala, quia cognoscuntur esse mala, aut quia prohibita sunt etiam à Deo, sed potius contra: intellectus enim speculatiuus non facit, sed supponit ens, & obiectum: quod cognoscit. Quare si alias Deus esset, etiam si non cognosceret, per locum tamen (vt aiunt) intrinsecum, crea-

turæ essent possibles, hoc est, ex se ipsis non implicaret contradictionem, talis, aut talis naturæ esse, possentque in tempore produci, si alio modo quam cognitione, & voluntate Deus esset omnipotens: prius igitur est nostro modo intelligendi, rem esse possibilem, hoc est, ex se non implicare contradictionem, quam intelligi ab intellectu diuino.

CAPVT IV.

Vterior sententia.

Superest vera sententia, quam paucis S. Th. in hoc artic. tradidit: res nimirum, quæ sunt obiecta diuinæ omnipotentia, non ab intellectu, nec ab ipsa omnipotentia, quatenus refertur ad ipsas, habere quod sint possibles, & obiecta ipsius: sed esse obiecta omnipotentia, prout ex se ipsis non implicat contradictionem ex terminis. Quare diuina potentia non dicitur omnipotentia, quia possit facere omnia possibilia fieri; esset enim inutilis repetitio: neque quia possit omnia facere, quæ cognoscit, primam rationem obiecti velimus assignare, quia antequam intelligat Deus, iam est obiectum suæ omnipotentia; sed quia potest facere, & producere quicquid ex se non implicat contradictionem, vt sit: quo quidem modo & assignatur proprium, & proximum obiectum omnipotentia, & tollitur omnis inutilis repetitio. Prius igitur est, res ex se non implicare contradictionem, quam Deum ad ipsas actū referri, vt omnipotentem. Sicut prius est esse colorem, quam oculum ad colorem referri, & quam color dicitur visibilis.

In hanc sententiam ex parte consentit Henricus q. 6. q. 3. cuius doctrina accurate notanda est: tunc scilicet namque illustrabit sententiam Doctoris Angelici. Aduertit ergo dupliciter posse Deum considerari potestem, primum in se ipso; deinde relate ad aliud: hoc est, posse actiuum ipsius Dei primum intelligi, quatenus in se secundum est, & virtutem operandi habet ex se ipso; deinde quatenus iam actū refertur, vt potens ad obiectum. Eadem proportionem posse passiuum creaturarum bifariam quoque cogitari potest; vno modo, vt in se ipso absolute abique vilo respectu, quod nihil aliud est quam rem aliquam non implicare contradictionem vt sit, & vocari potest potentia logica: altero modo, vt actū refertur ad potentiam Dei sub denominatione possibilem, quatenus dicitur ab eo posse produci. Hæc igitur quatuor ita inter se comparantur (inquit Henricus) vt posse actiuum Dei in se prius sit, quia est perfectio primi entis, quod statim natura nihil aliud supponit, nec postulat secum, vt sit; ac proinde sua natura absolutum est ab omni priori & comitanti, vt cap. 6. probabitur: alioqui non esset summum, & primum ens. Postea sequitur ordine rationis logica posse passiuum creaturarum in se: prius enim Deus in se est perfectum ens, quam homo non implicet contradictionem, vt sit: & per locum intrinsecum recte sequitur, si non esset Deus implicaret contradictionem, hominem esse: non tamen contra, si implicaret contradictionem, hominem esse, implicaret etiam Deum esse vt eodem c. probabitur. Et licet tenus recte quidem Henricus.

Addit tamen deinde, ex illo posse passiuo creaturarum absoluto, & in se, hoc est ex eo, quod crea-